

BOSHLANG'ICH SINFDa FAOL VA JIPSLASHGAN JAMOANI SHAKLLANTIRISH YO'LLARI

M.Melikuzieva-BT kafedrası dotsenti v.b.
Ruzmatova Noilaxon Erkinjon qizi – 06/22-guruh talabasi
To'rayeva Dilzoda Ziyobiddinovna – 08/24-guruh talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada boshlang'ich sinf o'quvchilarida faol va jipslashgan jamoani shakllantirishning samarali yo'llari tahlil qilingan. Maktabning ilk bosqichlarida bolalarning shaxsiy va ijtimoiy rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillar, sinfdagi ijobiy psixologik muhit yaratish, o'zaro hurmat va hamkorlikni rivojlantirish usullari bayon etilgan.

Kalit so'zlar: Boshlang'ich sinf, jamoa, jipslashuv, faol o'quvchilar, o'qituvchi roli, interfaol metodlar, guruhli ish, sinf muhiti, kommunikativ ko'nikmalar, hamkorlik.

Boshlang'ich ta'lim – bu bolaning shaxs sifatida shakllanishida eng muhim bosqichdir. Maktabga endigina qadam qo'ygan bolalar yangi muhitga moslashadi, yangi do'stlar orttiradi, jamoda ishlash, fikr almashish, o'zini erkin ifoda etishni o'rganadi. Shu sababli boshlang'ich sinf o'qituvchisining asosiy vazifalaridan biri – sinfdagi sog'lom ijtimoiy-psixologik muhit yaratish va faol, jips jamoani shakllantirishdan iborat.

Bugungi kunda ta'limda faollik, mustaqillik, ijodiy yondashuv, hamkorlikda ishlash ko'nikmalariga katta e'tibor berilmoqda. Bu ko'nikmalarni esa eng samarali tarzda boshlang'ich sinfdan boshlab shakllantirish mumkin. Jips jamoa – bu har bir o'quvchi o'zini sinfning muhim a'zosi sifatida his qiladigan, bir-birini qo'llab-quvvatlaydigan va maqsad sari birgalikda intiladigan guruhdir.

1. Ijobiy psixologik muhit yaratish

Sinfdagi ijobiy muhit shakllantirish jamoaviylikning asosiy shartidir. O'qituvchi har bir o'quvchining shaxsiyatiga hurmat bilan yondashishi, ularni quvvatlab turishi lozim. Quyidagilar bunga yordam beradi:

- Salomlashish, tabassum, mehr bilan qarshi olish;
- Har bir bolaning fikrini tinglash va qadrlash;
- Yaxshi xulq va harakatlarni ko'pchilik oldida e'tirof etish;
- “Sen qila olasan”, “Yaxshi urinibsan” kabi motivatsion iboralarni qo'llash.

Bunday muhitda bola o'zini erkin his qiladi, sinfdoshlariga nisbatan ham ishonch va hurmat bilan munosabatda bo'ladi.

2. Jamoaviy o'yinlar va faoliyatlar

O'yinlar – bu bolalar uchun eng tabiiy va samarali o'rganish vositasidir. Jamoaviy o'yinlar orqali ular bir-birlari bilan muloqot qilishni, hamkorlikda harakat qilishni, navbat kutishni, yordam so'rash va yordam berishni o'rganadilar.

Masalan:

- “**Kim tez va to'g'ri topadi?**” – guruhlarda ishlashni o'rgatadi;

- **“Topib ko‘r” (ko‘zi bog‘langan o‘yin)** – ishonch va yordam ko‘rsatish malakasini rivojlantiradi;

- **“Bir so‘zdan hikoya”** – jamoaviy fikrlashni kuchaytiradi.
Shuningdek, sport musobaqalari, kichik spektakllar, ertak aytish, loyiha ishlari ham jipslikni oshiradi.

3. Hamkorlikda o‘qitish metodlarini qo‘llash

Faol ta‘lim uslublari orasida "Hamkorlikda o‘qitish" metodlari jamoa ruhini kuchaytirishga xizmat qiladi. Bu metodlar orqali o‘quvchilar kichik guruhlarda ishlaydi, bir-biridan o‘rganadi va natijaga birgalikda erishadi.

Mashhur usullar:

- **“Aqliy hujum”;**
- **“Kichik guruhlarda ishlash”;**
- **“Birga o‘qi – birga o‘rgan”;**
- **“Rol o‘ynash”** (masalan, bir o‘quvchi o‘qituvchi roliga bo‘ladi).

Bu yondashuv bolalarda liderlik, mas‘uliyat, eshitish va fikr almashish ko‘nikmalarini rivojlantiradi.

4. Har bir o‘quvchini jamoaga jalb qilish

Sinfda ba‘zi bolalar tortinchoq, boshqalari esa haddan tashqari faol bo‘lishi mumkin. O‘qituvchi barcha o‘quvchilarning faol bo‘lishini ta‘minlashi zarur. Buning uchun:

- Faol bo‘lmagan bolalarga kichik vazifalar berish (doskaga yozish, tarqatmalar tarqatish);
- Rag‘batlantirish (makoniy liderlar, "hafta yulduzi" kabi);
- Ustoz-shogird usulini qo‘llash;
- Guruhlarda rollarni adolatli taqsimlash (masalan, kotib, ma‘ruzachi, taqdimotchi kabi).

Bu orqali barcha o‘quvchilar jamoaning muhim bir a‘zosi ekanini his qiladi.

5. Ota-onalar bilan hamkorlik

Ota-onalar bilan samarali muloqot sinfda jipslikni mustahkamlashga xizmat qiladi. Ota-onalar ham maktab hayotida faol bo‘lishi, bolalarni birgalikda tarbiyalashga hissa qo‘shishi kerak. Umumiy tadbirlar, bayramlar, sinf sayllari, ota-onalar klublari buni ta‘minlaydi.

Xulosa qilib aytish mumkinu, boshlang‘ich sinfda faol va jips jamoani shakllantirish o‘qituvchidan katta sabr, pedagogik mahorat va doimiy izlanishni talab qiladi. Ammo bu boradagi mehnat o‘z samarasini beradi: bolalar maktabda o‘zini erkin, xavfsiz, baxtli his qiladi, bir-birlarini qo‘llab-quvvatlaydi va birgalikda o‘rganishdan zavqlanadi.

Kelajakda ijtimoiy faol, hamkorlikda ishlay oladigan, empatiyaga ega shaxslarni tarbiyalash uchun boshlang‘ich sinfdan boshlab jips va faol jamoani shakllantirish dolzarb masalalardan biridir. Shunday ekan, har bir o‘qituvchi bu jarayonda muhim rol o‘ynashini unutmasligi kerak.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Ziyayev, A. N. "PRIMARY EDUCATION AND AESTHETIC SENSE TRAINING." *INTERNATIONAL JOURNAL OF RESEARCH IN COMMERCE, IT,*

ENGINEERING AND SOCIAL SCIENCES ISSN: 2349-7793 Impact Factor: 6.876
16.06 (2022): 62-64.

2. Ziyayev, A. N. "PEDAGOGICAL ASPECTS OF THE USE OF EDUCATIONAL VALUES IN THE SPIRITUAL DEVELOPMENT OF STUDENTS." *INTERNATIONAL JOURNAL OF RESEARCH IN COMMERCE, IT, ENGINEERING AND SOCIAL SCIENCES ISSN: 2349-7793 Impact Factor: 6.876* 16.06 (2022): 86-88.

3. Зияев, Адхам Нисолмухамматович. "ПРАВИЛА ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИНТЕРАКТИВНЫХ МЕТОДОВ ОБУЧЕНИЯ." *Conferencea* (2023): 143-148.

4. Зияев, Адхам Нисолмухамматович. "ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ МЫСЛЕЙ МЫСЛИТЕЛЕЙ В ЭСТЕТИЧЕСКОМ ВОСПИТАНИИ УЧАЩИХСЯ." *E Conference Zone*. 2023.